

Miután az Institutió nyomdai munkálatai is elkészültek, Bethlen Gábor hívását elfogadva, 1624-ben családjával együtt haza költözött. Egy ideig Kassán lakott, a fejedelem rendelt neki lakást és fizetést. Majd Kolozsvárra költözött, 1629-ben, amikor a fejedelem meghalt, támogató nélkül maradt. Folyton zaklatta az a tudat, hogy még nem szolgált eleget hazájának. Pedig a XVII. században nem volt nála tudósabb, képzetesebb, szélesebb látókörű tapasztaltabb férfi hazánkban, aki amellet többet is alkotott volna, mint ő.

A kolozsvári Házsongárdi temetőben nyugszik. Szépen faragott fej-fáját a Teológiai Akadémia készítette, s ezt vésette reá:

Itt várja Jézusát
Szenci Molnár Albert
Zsoltárköltő és bibliafordító
1574–1634.

Csontos fekete arcának képe saját kezű metszete után híven mutatja arcvonásait, zsoltárfordításai költői lelkét tükrözik, többi könyvei elmélyült tudását és csüggedhetetlen hitét hirdetik. A mi szívünk pedig mindezekért őrizze a legnagyobbak között és soha nem feledve az emléket.

Fejedelmi udvar Sárospatakon

I. RÁKÓCZY GYÖRGY ÉS LORÁNTFFY ZSUZSANNA

(1593–1648)

(1600–1660)

AZ ÉDESAPÁM szobájában úgy függött Bocskai István buzogányos arcképe, hogyha belép, mindjárt rá eshessen a pillantása. Gyakran elnézte előttem is. És sokszor elsóhajtotta:

– Szeretném mellé megfestetni Bethlen Gábort és öreg Rákóczy Györgyöt. Mátyás király után hármójuknak köszönhetünk a legtöbbit.

Az arcképfestésre egy darabig pénzhiány miatt nem került sor, azután meg oly hirtelen elvitte közülünk a „tüzes, gyors szíve”, hogy csak arra ocsúdtunk, hogy nem ő festetett képet a fejedelmeknek, hanem órála készített örökszép lelkészi portrét Olosz Lajos erdélyi költő, „Egy igaz pap halálára” címmel. S így én csak nagy sokára ismerkedtem meg Rákóczy György daliás alakjával.

Találkozások a fejedelemmel

Azonban a cselekedeteivel lépten-nyomon találkoztam. Az egyikhez ki sem kellett mennem a házból. Belényes régi nagylelkészének, Pathai Istvánnak ugyanis Rákóczy György nyomtatta ki másodsorra az Úr-vacsoráról szóló könyvét. Pathai István nemcsak jeles alakja volt az akkori időknek, hanem egyik jellegzetes képviselője az üldözött protestáns lelkészeknek. Előbb dunántúli püspök, Pápán tartotta a székhelyét, és három könyvet írt. A másodiknak éles hitvitázó hangja miatt menekülnie kellett a Habsburg uralom alatti területekről. Oly hirtelen, hogy búcsú nélkül hagyta el a püspöki széket, s Bethlen Gábor hí-